

Присвячуються 300 річчю
від дня народження Г.С. Сковороди

5th International conference of young sciences

KHARKIV FORUM OF NATURAL SCIENCES

П'ята міжнародна конференція молодих учених

ХАРКІВСЬКИЙ ПРИРОДНИЧИЙ ФОРУМ

19-20 травня 2022 р.

Харків 2022

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет
імені Г.С. Сковороди
Факультет природничої, спеціальної і здоров'язберезувальної освіти
Поморська академія у Слупську «Інститут біології і наук про землю»
Вроцлавський університет, Польща
Грайфсвальський університет (м. Грайсфальд, Німеччина),
Факультет державної політики, Сілезький університет в Опаві (Чехія)
Національний природний парк «Гомільшанські ліси»,
ГО «Українське ентомологічне товариство»

До 300-річчя з дня народження Г. С. Сковороди

П'ЯТА МІЖНАРОДНА КОНФЕРЕНЦІЯ МОЛОДИХ УЧЕНИХ
ХАРКІВСЬКИЙ ПРИРОДНИЧИЙ ФОРУМ

19-20 травня 2022 р.

(електронне видання)

Затверджено редакційно-
видавничою радою Харківського
національного педагогічного
університету імені Г. С. Сковороди
протокол № 4 від 18.05.2022 р.

Харків – 2022

УДК 502|37.091.3:613

Редакційна колегія: Бойчук Ю. Д., д. пед. н., професор, член-кореспондент НАНПУ України; Іонов І. А., д. с.-госп. н, професор, член-кореспондент НААН України; Леонтєв Д. В., д. б. н., професор; Чаплигіна А. Б., д.б.н., професорка; Перетяга Л. Є., д.пед.н. професорка; Комісова Т. Є., к.б.н., доцент, професорка кафедри анатомії і фізіології людини імені проф., д.м.н. Я. Р. Синельнікова; Твердохліб О. В., к.б.н., доцент; Сидоренко О. В., к.т.н., доцент; Галій А. І., к.б.н., доцент., Кратенко Р. І. к.б.н., доцент.

П'ята міжнародна конференція молодих учених: Харківський природничий форум (19-20 травня 2022 р., м. Харків): збірник тез. – Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2022. – 277 с.

Затверджено редакційно-видавничою радою
Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди
Протокол № 5 від 18 травня 2022 р.

У збірці представлено матеріали науково-практичної конференції метою якої було об'єднання молодих науковців з країн Центральної та Східної Європи для обміну досвідом та натхненням, проведення плідних дискусій та налагодження сталого співробітництва у галузі природничих наук та освіти. Представлені роботи висвітлюють сучасний стан та перспективи розвитку природничої науки і освіти та присвячені актуальним проблемам сучасної біології, хімії, педагогіки, спеціальної психології та педагогіки здоров'язбереження.

©Харківський національний
педагогічний університет імені
Г. С. Сковороди

Мозгова Г.С., Твердохліб О.В. БІОЛОГІЧНИЙ ЕКСПЕРИМЕНТ ЯК МЕТОД НАВЧАННЯ БІОЛОГІЇ.....	80
Пінський О. О., Мельник А. О. ВІЗУАЛІЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ БІОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧИТЕЛІВ БІОЛОГІЇ	82
Прусова М.О. ІННОВАЦІЙНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ. РОЛЬ ОСОБИСТОСТІ ВЧИТЕЛЯ В ОРГАНІЗАЦІЇ STEM-ОСВІТИ	84
Скакун О. В., Прядка А. С., Твердохліб О.В. ПРАКТИЧНА СПРЯМОВАНІСТЬ НА УРОКАХ БІОЛОГІЇ В СТАРШІЙ ШКОЛІ	86
Степанюк А. В., Грицак Л. Р., Бирич С. П. ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «БІОЕТИКА ТА БІОБЕЗПЕКА» ЯК ВИМОГА СЬОГОДЕННЯ.....	88
СЕКЦІЯ «ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ, КОРЕКЦІЙНА ОСВІТА».....	92
Kots SN., Kots VP. , Yatsenko V. V. ANXIETY LEVEL IN STUDENT YOUTH 2022	92
Lantukh Ya.A., Kots SN, Kots VP. NEGATIVE EFFECT OF SUGAR.....	94
Makushchenko AO , Kots SM, Kots VP DISTANCE EDUCATION. OPPORTUNITIES FOR FAVORABLE DEVELOPMENT OF PHYSICAL ACTIVITY IN THE CONDITIONS OF DISTANCE EDUCATION	96
Mavrodi S., Kots SN, Kots VP HYPOCHONDRIA	98
Гладкіх А.М., Галій А.І. РОЛЬ ВЧИТЕЛЯ З ТЬЮТОРСЬКИМИ КОМПЕТЕНТНОСТЯМИ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	100
Гончаренко М. С. СУЧАСНЕ БАЧЕННЯ «ІДЕЇ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ» ТА РОЛІ ВЧИТЕЛЯ.....	103
Гончаренко М.С. ¹ , Камнева Т.П. ² , Самойлова Н.В. ² ВПЛИВ ІНФОРМАЦІЇ НА СТАН ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ. ЗБЕРЕЖЕННЯ ЗДОРОВ'Я ПІД ЧАС КОНФЛІКТНИХ СИТУАЦІЙ	105
Горелова Г. А., Галій А.І. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ УЯВИ У ОСІБ З ПОРУШЕННЯМ ЗОРУ	109
Громова Т.В. МОНІТОРИНГ СИТУАЦІЇ ТА ДИНАМІКА ВІЛ-ІНФЕКЦІЇ В КІРОВОГРАДСЬКІЙ ОБЛАСТІ 2017-2022 р.	110
Гуріна Т.О. РОЛЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ДИФЕРЕНЦІАЛЬНОЇ ДІАГНОСТИКИ У НАПРЯМІ ВИВЧЕННЯ ДІТЕЙ ІЗ ПОРУШЕННЯМИ РОЗВИТКУ	112
Дерман Н.В., Перетяга Л.Є. ЛОГОПЕДИЧНА ДОПОМОГА ОСОБАМ, ЯКІ ПЕРЕНЕСЛИ ІНСУЛЬТ.....	114
Докійчук І.О. ВПЛИВ ЙОДОДЕФІЦИТУ НА РОЗВИТОК ДІТЕЙ.....	117
Заскалько О. М. УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ САМОСВІДОМОСТІ ПІДЛІТКІВ З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ ПОРУШЕННЯМИ	119

Гончаренко М. С.
СУЧАСНЕ БАЧЕННЯ «ІДЕЇ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ»
ТА РОЛІ ВЧИТЕЛЯ

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

Діалогова форма здобуття істини була притаманна університету при здійсненні ним своєї як навчальної, так і наукової функцій.

Академік В. Кремень у передмові до праці М. Полякова та В. Савчука «Класичний університет: еволюція, сучасний стан, перспективи» пише: «рівень університетської освіти виступає інтегральним показником системи вищої освіти в цілому, організації та пристосування її до вимог часу. Тому проблеми університетської освіти, визначення її парадигми, відповідності вимогам часу є надто важливі, щоб їх можна було обійти».

У Новий час університети все більше стають немовби «державою в державі», завдяки чому вони змогли створити та зберегти своє глобально-цивілізаційне покликання (культурне, ідеологічне й наукове), що має наднаціональний характер. На нашу думку, університети були (і частково залишаються зараз) одним з важливих чинників поступового усвідомлення людством необхідності об'єднання в єдину глобальну планетарну цивілізацію.

Такі ідеї Х. Ортеги-і-Гассета певною мірою співзвучні з концепцією Дж. Ньюмена. Обидва вони трактували університет як духовний центр суспільства, певну «духовну силу», яка повинна не відокремлюватися від громадського життя, а, навпаки, впливати на нього, браги участь у подіях, що відбуваються в країні, але при цьому маючи свою власну культурну, професійну, наукову позицію стосовно цих подій. Х. Ортега-і-Гассет в лекції «Місія університету» визначає основні завдання цього навчального закладу в такій послідовності: передавати культуру, готувати до професійної діяльності, проводити наукові дослідження, формувати нових дослідників. Культуру він трактує як систему життєвих ідей, притаманних тому чи іншому часу, через які людина інтерпретує своє життя. На його думку, «дуже важливо поновити в університеті вивчення культури, систему життєво важливих уявлень, яких досягало людство нашого століття. Це основна функція університету». На думку Ортеги, культурна людина повинна мати професійні навички й уміння, але наявність їх ще не робить людину культурною, тому що культура - це також адекватне філософське уявлення про життєво важливі проблеми сучасності й розуміння соціально-політичної сутності явищ реального життя. Іншими словами культура - це відповідний часу рівень інтелектуального розвитку людини, що забезпечує її здатність орієнтуватися в соціальному хаосі, шукаючи свій шлях.

Виходячи зі свого розуміння основних функцій університету, філософ-гуманіст вважав основним завданням його як вищого навчального закладу навчання «великим культурним дисциплінам»: фізичній схемі світу (фізика), фундаментальній схемі органічного життя (біологія), історичному процесу людського роду (історія), структурі й функціонуванню соціального життя (соціологія), схемі всесвіту (філософія), створенні необхідних передумов для «здорового синтезу й систематизації знань». Тоді, на його думку, стане можливою «інтеграція» зусиль інтелектуально підготовлених людей для осмислення й вираження гуманістичних цілей, що стоять перед світовою спільнотою.

Соціальна місія культурологічного університету, згідно до концепції Ортеги-і-Гассета, полягає:

1. У подоланні різноплановості, різноспрямованості завдань вищої освіти й засобів соціальної педагогіки;

2. У концентрації зусиль передових людей на досягненні культурного ідеалу часу, для чого необхідно роз'яснити інтелектуалам всю міру їх відповідальності за долю людства, пробудивши в них «почуття місії»

Розглядаючи співвідношення функцій університетської освіти, Ортега вказує на необхідність їх чіткого розмежування. Глибоко помилковою, вважає він, є установка на союз науки та професійного навчання: сумісництво цих різних функцій університету є наслідком самообману та «педагогічного утопізму». Людину, яка здатна стати гарним практичним фахівцем, не слід насильно штовхати в науку, вона перетворить науку в посередність.

Нам дуже імпонує гуманістична спрямованість соціально- педагогічних ідей Хосе Ортеги-і-Гассета, їх наповненість вірою в потенціал людського розуму. Ми вважаємо, що ці ідеї мають велике значення для здійснення навчання та виховання студентської молоді.

Ю. Афанасьєв вважає, що в цьому сенсі покликання університету бачилося невіддільним від ідеї певної трансцендентності світу духу, науки й культури та вимоги взаємодіючої єдності властивої цьому світу. І, мабуть, не випадково, класичний університет розвивався під егідою однієї провідної дисципліни - філософії, у якій цей синтез повинен був реалізовуватися способом, що постійно поновлюється.

Університет завжди розглядався як спільність людей духовно зв'язаних, що усвідомлюють свою вибраність та особливе призначення в суспільстві. Численні побоювання панування прагматизму технократичного мислення примусили посилити гуманітарно-гуманістичний компонент у вихованні та освіті студентів.

Сучасний університет поліфункціональний і багатозначний. Серед основних системоутворюючих напрямів і функцій - навчальна, дослідницька, професійна, сервісна, культурна й гуманістична. Їх грамотна мутація поєднується всупереч всьому в ідеї та практиці багатофункціонального. Завдання університету, стверджував К. Ясперс, потрійне - дослідження, передача знань (освіта) і культура. На університет він покладав відповідальність за створення нової громадської свідомості на основі осмислення наслідків розвитку технології.

Адже освічена й вихована в університеті людина - це людина, що перш за все має широкий інтердисциплінарний світогляд, знає фундаментальні науки й достатньо грамотно мислить. Розуміння й широта світогляду - найважливіші ознаки університетської освіти.

Університет надає не специфіковані знання, а освіченість. Професію надають інститути, технікуми, ПТУ, зрештою, спеціалізовані курси. Освіченість, передусім означає розширення горизонтів, можливість побачити і, відтак, увійти до царини нових предметностей надає можливості створити простір, у якому зможе відкритися нове. Йдеться про виняткову ознаку університетської освіченості, яка передбачає скепсис, сумніви, обережність в остаточних висновках, перевірку меж та умов чинності наших тверджень.

Як буде розвиватися освіта в майбутньому? Як відповідь на це запитання хочеться привести рекомендації Едгара Морена - французького філософа і соціолога, директора Центру трансдисциплінарних досліджень у Парижі, Президента Асоціації складного мислення, автора сучасної теорії самоорганізації складних формоутворень і людини Едгара Морена.

Едгар Морен виділяє сім нагальних завдань, а саме:

1. Принципи належного пізнання світу (контекстуальність, контекст - глобальне - багатовимірне — складне; здатність мислення на основі існуючих знань виявляти спотворення: антиномії);

2. Гуманітарні та природничі науки дають роздроблені знання - немає цілісного уявлення про людину. Спотворена реальність призводить до гуманітарних катастроф;

3. Освіта повинна навчати людину розумінню її складності, багатовимірності, зв'язку з космосом, землею, індивід - суспільство - рід. Освіта повинна забезпечити розуміння наступних рівнів: індивідуальний, соціальний, культурний, розумовий.

4. Навчати земної ідентичності: планетарний розвиток. Спадщина ХХІ століття (позитив і негатив). Надія. Не боятися невизначеностей.

5. Навчати взаєморозумінню: розуміння - інтелектуальне та інтерсуб'єктивне (пізнання суб'єкта суб'єктом, підключаючи емпатію, проекцію).

6. Етика людського роду. Антропоетика. взяти на себе відповідальність за стан людини на планеті, розвивати гуманність, планетарну єдність, солідарність, розуміння, демократію.

7. Школа - лабораторія демократичного життя. Фактично цей матеріал є програмою діяльності педагогіки вищої школи та валеології [1, 334].

«Хто може забезпечити людству духовний шлях розвитку? Хто в державі може здійснити кардинальний переворот в умах нового покоління про пріоритет духовного гармонійного розвитку над економічним збагаченням? Тільки система освіти!» (В.Сухомлинський).

Список використаних джерел

1. Гончаренко М.С. Теоретико-методологічні аспекти підготовки майбутнього вчителя на засадах синергетичного підходу. Х. Стиль – Издат, 2019 – 458 с.

Гончаренко М.С.¹, Камнєва Т.П.², Самойлова Н.В.²
ВПЛИВ ІНФОРМАЦІЇ НА СТАН ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ.
ЗБЕРЕЖЕННЯ ЗДОРОВ'Я ПІД ЧАС КОНФЛІКТНИХ СИТУАЦІЙ

¹*Харківський національний педагогічний університет імені Г.С.Сковороди*

²*Харківський національний університет імені В.Н.Каразіна*

Сучасний світогляд на основі синергетичного підходу розглядає людину як складну багатовимірну структуру, що представлена як на матеріальному рівні, так на в енергоінформаційному та духовному рівнях. Людина, як кожна жива система, являє собою сукупність гармонійно пов'язаних, взаємодіючих елементів, діяльність яких спрямована на адаптацію до умов існування та виживання в нашому динамічному і не завжди безпечному світі.

Усі матеріальні об'єкти на планеті Земля є триєдиною субстанцією, яка складається з речовини, енергії, інформації. Речовина і енергія постійно переходять одна в другу під контролем інформації.

Одна складова – речовина (у людини це фізичне тіло) досліджена досить фундаментально. Дослідження двох інших складових – енергії й інформації та особливостей їх взаємодії є пріоритетними та сучасними для вчених усього світу. [1-6, та інш.]

З'явилися роботи, які відкривають таємниці енергоінформаційних взаємодій в організмі людини, доводять існування в людському організмі системи інформаційних і електромагнітних полів, що регулюють біохімічні реакції та впливають на інтеграцію регуляторних систем організму, забезпечують оптимальну адаптацію організму людини до умов довкілля.

Ці дослідження доводять, що людина – багатовимірна й існує як фізична матерія і як біоенергетична структура, у якій інформація впливає на ріст, розвиток і формування організму, виконує корегуючі і регуляторні функції.

Існують дослідження, які доводять наявність у організмі людини систем обміну інформацією, при чому багато з них функціонують набагато швидше, ніж нервова система. Швидкість сприйняття, передачі інформаційних сигналів і реагування на них